

Силабус курсу Геоморфологія

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 106 Географія
Освітньо-професійна програма «Географія»
Кількість кредитів – 4

Рік підготовки, семестр – 1 рік, 2 семестр

Компонент освітньої програми: обов'язковий

Дні занять: згідно з розкладом занять
Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи

Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. геог.н., доц. Дем'янчук Петро Михайлович

Контактна інформація dempetrom@gmail.com 0352-43-61-54

Опис дисципліни

Навчальний курс «Геоморфологія» є базовим для підготовки фахівців зі спеціальності «Географія» і є фундаментом для вивчення циклу фізико-географічних дисциплін професійно-освітньої програми підготовки фахівця-географа. Він спрямований на: вивчення і засвоєння основних відомостей про форми і типи рельєфу Землі, створених взаємодією ендегенних і екзогенних процесів, основні фактори рельєфоутворення та сучасні геоморфологічні процеси; оволодіння методами дослідження, науковою геоморфологічною термінологією та номенклатурою географічних назв.

Метою курсу є засвоєння студентами знань про рельєф Землі, його морфологію, генезис та сучасну динаміку рельєфу земної поверхні.

Вивчення курсу забезпечує формування умінь і навичок давати характеристику сучасних геоморфологічних процесів, здатність застосовувати набуті знання і вміння на уроках географії.

Навчальний контент

	Тема	Результати навчання
	<i>Змістовий модуль 1. Планетарний рельєф Землі</i>	
1	ТЕМА 1. Наука геоморфологія	знати об'єкт, предмет і методи геоморфологічних досліджень, визначення та зміст основних понять з геоморфології;
2	ТЕМА 2. Геоморфогенез	знати основні концепції геоморфології;
3	ТЕМА 3. Планетарний рельєф Землі	знати джерела й фактори рельєфоутворення;
4	ТЕМА 4. Вулканічний рельєф	знати основні типи геотектур Землі; вміти аналізувати гіпсографічну криву Землі
	<i>Змістовий модуль 2. Морфоструктурний рельєф</i>	
5	ТЕМА 5. Морфоструктури гір і рівнин суходолу	знати основні типи морфоструктурного рельєфу суходільної поверхні Землі і дна Світового океану та їх генезис;
6	ТЕМА 6. Рельєф геосинклінальних областей	знати основні типи рельєфу внутріматерикових геосинклінальних поясів, структуру перехідних зон та генетичні типи зон переходу від океану до материків
7	ТЕМА 7. Мегарельєф дна Світового океану	
	<i>Змістовий модуль 3. Морфоскульптури</i>	

8	ТЕМА 8. Флювіальний (ерозійно-аккумулятивний) рельєф	знати основні екзогенні процеси рельєфоутворення й відповідні їм типи і форми морфоскульптурного рельєфу; знати закономірності прояву сучасних геоморфологічних процесів; вміти розрізняти форми рельєфу за їх генезисом; вміти будувати й аналізувати гіпсометричні профілі; вміти визначати на місцевості та описувати морфоструктурний рельєф і форми морфоскульптурного рельєфу, втім числі форми рельєфу антропогенного походження; вміти проводити геоморфологічні спостереження, порівнювати, зіставляти, аналізувати, робити висновки та узагальнення; вміти використовувати отримані знання в географічних та екологічних дослідженнях вільно володіти геоморфологічною номенклатурою у заданому обсязі та вміти показувати відповідні геоморфологічні об'єкти на картах різного масштабу
9	ТЕМА 9. Річкова долина	
10	ТЕМА 10. Карстовий рельєф	
11	ТЕМА 11. Гляціальний рельєф	
12	ТЕМА 12. Кріогенний рельєф	
13	ТЕМА 13. Еоловий рельєф	
14	ТЕМА 14. Рельєф морських берегів	
15	ТЕМА 15. Геоморфологічні дослідження і геоморфологічна карта	

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК 2	знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК 6	здатність до проведення досліджень на відповідному рівні
СК 3	здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах
СК 5	здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах
СК 7	знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.
СК 10	здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.
P01	знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук
P03	пояснювати особливості організації географічного простору
P09	аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

Літературні джерела

- Колтун О. В. Вступ до геоморфології: навч. посіб. / О. В. Колтун. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 80 с.
- Павлова Т. С. Геоморфологія: терміни й поняття (коментар): Навч. посіб. Львів, 2009. 284 с.
- Рельєф України. Навчальний посібник / Б. О. Вахрущев, І. П. Ковальчук, О. О. Комлев та ін. / заг. ред. В. В. Стецюка. К.: Видавничий Дім Слово, 2010. 688 с.
- Рудько Г. І., Адаменко О. М., Чепіжко О. В., Крочак М. Д. Геологія з основами геоморфології: підруч. для студ. екол. і геогр. спец. Чернівці: Букрек, 2010. 400 с.
- Сивий М.Я., Дем'янчук П.М. Геологія з основами геоморфології: підручник. Тернопіль: Осадца, 2021. 416 с.
- Стецюк В. В., Ковальчук І. П. Основи геоморфології / за ред. О. М. Маринича. К.: Вища школа, 2005. 465 с.
- Стецюк В. В., Міхелі С. В., Ткаченко Т. І. Геоморфологія: навч. посіб. К.: ВГЛ Обрії, 2008. 230 с.
- Сучасна динаміка рельєфу України / за ред. проф. В. П. Палієнко. К.: Наук. думка, 2005. 266 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час модульних контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час виконання лабораторних завдань на заняттях.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-4) – усне опитування, тести, завдання	20
Модуль 2 (теми 5-7) – усне опитування, тести, завдання	15
Модуль 3 (теми 8-12) – усне опитування, тести, завдання	25
ІНДЗ	20
Підсумковий контроль (екзамен) – тести, завдання	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст лабораторних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (тести)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE